

Poz. 79

UCHWAŁA NR 177
RADY NAUKOWEJ DYSCYPLINY EKONOMIA I FINANSE

z dnia 20 grudnia 2023 r.

w sprawie utrzymania w mocy decyzji
odmawiającej uznanie stopnia naukowego pani Tetiany Pliekhanovej
za równoważny z polskim stopniem naukowym

Na podstawie art. 138 § 1 pkt 1 i art. 127 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tj.: Dz. U. z 2023 r. poz. 775 z późn. zm.), w związku z § 1 ust. 2 zarządzenia nr 122 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 8 czerwca 2020 r. w sprawie nostryfikacji stopni naukowych za granicą (Monitor UW z 2020 r. poz. 257), w związku z § 49 pkt 6 Statutu Uniwersytetu Warszawskiego (Monitor UW z 2019 r. poz. 190 z późn. zm.) oraz na podstawie § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki nadanych za granicą (Dz. U. z 2018 r. poz. 1877), w związku z wniesieniem przez panią Tetianę Pliekhanovą wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, Rada Naukowa Dyscypliny Ekonomia i Finanse postanawia, co następuje:

§ 1

Utrzymuje się w mocy decyzję odmawiającą uznania stopnia doktora filozofii (specjalność: ekonomia), nadanego pani Tetianie Pliekhanovej w dniu 15 marca 2021 r. przez Charkowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny im. Semena Kuzniecia, za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse podjętą w uchwale nr 168 Rady Naukowej Dyscypliny Ekonomia i Finanse z dnia 25 października 2023 r. (DRNDEF.2023.70.URND.168).

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Wniosek o uznanie stopnia naukowego uzyskanego za granicą za równoważny z odpowiednim polskim stopniem naukowym doktora pani Tetiana Pliekhanova złożyła w dniu 4 września 2023 r. Dotyczył on nostryfikacji stopnia doktora filozofii (specjalność: ekonomia) nadanego pani Tetianie Pliekhanovej w dniu 15 marca 2021 r. przez Charkowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny im. Semena Kuzniecia. Rada Naukowa Dyscypliny Ekonomia i Finanse (dalej: Rada) uchwałą nr 159 z dnia 27 września 2023 r. powołała Komisję do przeprowadzenia oceny formalnej i merytorycznej wniosku w sprawie nostryfikacji stopnia naukowego pani Tetiany Pliekhanovej w celu sformułowania uzasadnionej opinii dla Rady (dalej: Komisja) w składzie: dr hab. Krzysztof Szczygielski, prof. ucz. (przewodniczący); dr hab. Michał Brzozowski; dr hab. Katarzyna Śledziwska, prof. ucz. Komisja, po wnikliwym zapoznaniu się z przedstawioną przez panią Tetianę Pliekhanovą dokumentacją, w tym z rozprawą doktorską, postanowiła o wyrażeniu negatywnej opinii w przedmiocie uznania stopnia doktora filozofii, nadanego pani Tetianie Pliekhanovej w dniu 15 marca

2021 r. przez Charkowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny im. Semena Kuzniecia, za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse. Członkom Rady Naukowej Dyscypliny Ekonomia i Finanse, wraz z materiałami na posiedzenie w dniu 25 października 2023 r., zostały przekazane wszystkie materiały istotne dla sprawy, w tym przedłożona dysertacja w języku ukraińskim i jej tłumaczenie na język angielski, oraz rzeczona opinia Komisji.

Na posiedzeniu Rady w dniu 25 października 2023 r. dr hab. Krzysztof Szczygielski, prof. ucz. (Przewodniczący Komisji) poinformował, że Komisja w pełnym składzie zapoznała się z dokumentacją przedstawioną przez panią Tetianę Pliekhanową i przedyskutowała treść rozprawy, której angielski tytuł brzmi „Risk Assessment of Innovative Activity in Strategic Planning of Enterprise Development”. Przewodniczący Komisji przypomniał, że wśród przedłożonych dokumentów znalazły się m.in. następujące materiały o charakterze merytorycznym, przetłumaczone na język angielski: rozprawa doktorska; „materiał ilustracyjny i graficzny” składający się z 23 tablic – wykresów i tabel; dwie opinie oponentów rozprawy po 5-6 stron każda. Ponadto załączono 10 artykułów naukowych związanych z rozprawą (z tego 4 napisane w języku angielskim), oraz 14 publikacji w materiałach pokonferencyjnych (z tego 3 po angielsku). Artykuły zostały opublikowane w czasopismach o zasięgu lokalnym – wyjątkiem jest jedno czasopismo, które jest drukowane w Czechach, ale zespół redakcyjny jest ukraińsko-polski. Konferencje odbywały się w większości w Ukrainie, za wyjątkiem jednej konferencji w Mołdawii i jednej w Portugalii. Przetłumaczona rozprawa liczy około 175 stron, do tego należy dodać długą listę literatury, artykułów i konferencji oraz przeszło 150 stron załączników (głównie tabele i wydruki kwestionariuszy). Zgodnie z abstraktem „praca jest poświęcona teoretycznemu uzasadnieniu, udoskonaleniu i rozwojowi stanowisk teoretycznych, podejść metodologicznych i rozwojowi praktycznych rekomendacji dla oceny ryzyka innowacji w strategicznym planowaniu rozwoju przedsiębiorstwa”.

We wstępie do pracy Autorka sprecyzowała zadania jakie sobie postawiła, a mianowicie (s. 20 dokumentu):

- „sformułowanie ram koncepcyjnych strategicznego planowania rozwoju przedsiębiorstwa;
- skodyfikowanie definicji ryzyka innowacji i udoskonalenie jego klasyfikacji;
- określenie możliwości użycia istniejących metod oceny ryzyka do oceny ryzyka działalności innowacyjnej, w zależności od etapu cyklu życia projektu, na którym przeprowadzana jest ocena;
- udoskonalenie podejścia metodologicznego do oceny ryzyka działalności innowacyjnej w przedsiębiorstwie z uwzględnieniem efektów czynników ryzyka środowiska zewnętrznego i wewnętrznego;
- podsumowanie praktycznego doświadczenia w używaniu istniejących metod i procedur oceny działalności innowacyjnej przedsiębiorstwa;
- stworzenie narzędzi metodologicznych do określenia ryzyka projektu innowacyjnego;
- uzasadnienie wsparcia metodologicznego procesu implementacji systemu oceny ryzyka innowacji w procesie strategicznego planowania rozwoju przedsiębiorstwa;
- udoskonalenie podejścia metodologicznego do strategicznego planowania rozwoju przedsiębiorstwa z uwzględnieniem oceny ryzyka działalności innowacyjnej na każdym etapie cyklu życia projektu.”.

Praca składa się z trzech rozdziałów. Rozdział 1, zatytułowany „Teoretyczne aspekty oceny ryzyka działalności innowacyjnej w strategicznym planowaniu rozwoju przedsiębiorstwa” otwiera omówienie kilku wskaźników demografii przedsiębiorstw, mające uzasadnić znaczenie ryzyka w badaniu działalności gospodarczej (ze względu na zjawisko wychodzenia z rynku). Rozdział zawiera przegląd literatury oraz analizy morfologiczną pojęć rozwoju przedsiębiorstwa i strategii. W podrozdziale 1.2. podjęto temat ryzyka związanego z działalnością innowacyjną, jednak część wątków

poruszonych w tej części rozprawy jest bez związku z tym tematem (dotyczy to omówienia miejsce Ukrainy w rankingach Global Innovation Index i Doing Business oraz wyliczenia ukraińskich aktów prawnych dotyczących innowacji). Autorka wprowadza dość niejasne rozróżnienie ryzyka innowacji i ryzyka działalności innowacyjnej (które jednak nie odgrywa roli w dalszej części pracy). Przedstawiono klasyfikację rodzajów ryzyka według różnych kryteriów. Ważną rolę w pracy pełni pojęcie cyklu życia innowacji. Według zaproponowanej koncepcji składa się on aż z 10 etapów: badania podstawowe, badania stosowane, działania B+R, zastosowanie, wprowadzenie, wzrost/doskonalenie, dojrzałość, spowolnienie, spadek, wyjście. Problematyczne jest to, że właściwie nie wiadomo do jak rozumianej innowacji odnosi się pojęcie cyklu życia. Wydaje się, że chodzi o projekt innowacyjnego produktu wprowadzanego przez firmę, ale w takim razie nie ma większego sensu wyróżnianie np. etapu badań podstawowych, które odbywają się w biznesie w bardzo niewielkiej skali. Dyskusyjny jest też podział na badania stosowane i działania B+R. Niestety praca opiera się w znacznym stopniu na literaturze ukraińskiej i w stosunkowo niewielkim stopniu korzysta z międzynarodowej literatury z zakresu ekonomii innowacji, tak nurtu neoklasycznego jak i ewolucyjnego. Skutkiem tego jest brak jakichkolwiek odniesień do takich pojęć jak system innowacji czy otwarte innowacje w omówieniu zewnętrznych czynników ryzyka działalności innowacyjnej. Rozdział 1 wylicza też metody oceny ryzyka i klasyfikuje je – niestety w sposób arbitralny – pod względem adekwatności w kolejnych etapach wdrażania projektów innowacyjnych (Tabela 1.8). Rozdział 2 pt. „Analiza praktycznych aspektów oceny ryzyka działalności innowacyjnej w strategicznym planowaniu działalności przedsiębiorstwa” jest w większości poświęcony analizie empirycznej, jednak ta analiza budzi poważne wątpliwości. Przeprowadzono dwa badania ankietowe, każde z użyciem narzędzia Google Forms. W pierwszym badaniu respondenci byli proszeni o ilościowe porównanie znaczenia różnych czynników ryzyka (np. społeczno-kulturalne vs ryzyko demograficzne) należących do określonej grupy czynników (wewnętrzne względem firmy, otoczenie mikro, otoczenia makro). Oznacza to, że każdy respondent musiał podać kilkadziesiąt liczb oceniając względne znaczenie danego czynnika. Osobne badanie przeprowadzono dla każdego z 10 wyróżnionych etapów cyklu innowacji, uzyskując od 34 do 42 odpowiedzi. W pracy nie wyjaśniono w ogóle, w jaki sposób byli rekrutowani respondenci. Są oni nazwani „ekspertami”, ale nieznane jest ich wykształcenie, zawód, wiek itd. Kwestionariusze nie zawierają metryczki. Nie wiadomo czy te same osoby wypełniały kwestionariusze dotyczące różnych etapów cyklu innowacyjnego. Wyniki badania są jedynie zaraportowane – np. z ankiety wynika że w fazie wzrostu najważniejsze czynniki ryzyka związane z otoczeniem mikro, a w fazie spowolnienia czynniki ryzyka związane z otoczeniem mikro – ale nie zostały w żaden sposób skomentowane przez Autorkę (s. 92 dokumentu). Drugie badanie ankietowe dotyczy znaczenia metod oceny ryzyka na różnych etapach cyklu życia innowacji. Zostało ono przeprowadzone w ten sam sposób, na podstawie kwestionariuszy wypełnionych przez tym razem 78 respondentów. Liczba ta jest dość niewielka, a wielkość zbioru danych dodatkowo ogranicza fakt, że tylko część ankietowanych (72%) reprezentuje firmy innowacyjne, z których znowu tylko część stosuje metody oceny ryzyka (73%). Podobnie jak w przypadku wcześniejszego badania brak informacji na temat metod rekrutacji odpowiadających i podobnie jak wcześniej ankietę nie zawiera metryczki, poza informacją na temat sektora gospodarki w której pracuje dany respondent. Na tej podstawie Autorka przedstawia wyniki ankiety w podziale na branże. Wyniki ankiety znowu nie zostały skomentowane w pogłębiony sposób, a do tego Autorka stosuje wymiennie pojęcia odsetka respondentów i odsetka firm. Rozdział 2 zamyka przegląd badań ankietowych z literatury bardziej lub mniej związanych z badaniem własnym Autorki. Usytuowanie tego omówienia w tym miejscu rozdziału 2 jest nieco dziwne. Rozdział 3 rozprawy nosi tytuł „Udoskonalenie metodologii oceny ryzyka działalności innowacyjnej w planowaniu strategicznym rozwoju przedsiębiorstwa”. W

rozdziale podjęto próbę zastosowania metod analizy przeżycia (survival analysis) do oceny przeżycia projektu innowacyjnego, rozumianego jako przejście przez kolejne etapy cyklu życia innowacji. Materiał empiryczny został pozyskany znowu poprzez formularze Google od respondentów reprezentujących trzy firmy współpracujące z Autorką. Firmy te potwierdziły współpracę na piśmie, ale niestety prawie nic o nich nie wiadomo, oprócz tego, że jedna jest przedsiębiorstwem produkcyjnym, jedna handlowym, a jedna jest centrum badawczo-rozwojowym. Ani firmy, ani ich reprezentanci, ani projekty innowacyjne nie zostały scharakteryzowane. W dalszej części Rozdziału 3 znajdujemy znowu przegląd literatury nt. planowania strategicznego i ponownie analiza wyników badania ankietowego – tym razem wyliczane są współczynniki zgodności odnoszące się do różnych czynników ryzyka. Brak jest interpretacji wyników badania. Przewodniczący Komisji poinformował, że na podstawie lektury pracy Komisja wypracowała opinię na temat silnych i słabych stron rozprawy. Wśród zalet pracy doktorskiej można wymienić, co następuje:

- praca ma ambitnie sformułowany cel polegający na udoskonaleniu istniejących metod oceny ryzyka pojawiającego na różnych etapach działalności innowacyjnej przedsiębiorstw i sposobów ich uniknięcia;
- praca ma szeroki zakres tematyczny obejmujący zarządzanie strategiczne, działalność innowacyjną przedsiębiorstw oraz ryzyka towarzyszące różnym etapom rozwoju przedsiębiorstwa. Autorka omawia te zagadnienia korzystając z licznych źródeł literaturowych;
- duża część pracy powstała w oparciu o materiał empiryczny zgromadzony przez Autorkę w wyniku przeprowadzenia licznych ankiet oraz badania studiów przypadku. Zgromadzone dane są unikatowe;
- w pracy zastosowane różne metody analizy danych: hierarchiczną analizę problemów decyzyjnych (rozd. 2) oraz funkcję przeżycia i studia przypadków (rozdział 3);
- praca podejmuje zagadnienia istotne z punktu widzenia praktyki gospodarowania. Jednocześnie Komisja przedstawiła następujące poważne wady rozprawy:
 - cel pracy nie został osiągnięty. Dokonano przeglądu istniejących metod oceny ryzyka i w nieuzasadniony sposób określono ich adekwatność na poszczególnych etapach rozwoju przedsiębiorstwa i jego działalności innowacyjnej. Korzystając z wielokryterialnej metody hierarchicznej analizy problemów decyzyjnych wskazano jedynie różne źródła ryzyka w działalności innowacyjnej, ale nie wyjaśniono jak można ocenić stopień narażenia przedsiębiorstwa na wystąpienie różnego rodzaju ryzyk;
 - szeroki zakres pracy, mimo jej objętości, przyczynił się do dość powierzchownego podejścia do omawianych zagadnień. Żadne z nich nie zostało w sposób pogłębiony przeanalizowane. Odwołania do międzynarodowej literatury są nieliczne; bibliografia zawiera prawie wyłącznie artykuły z czasopism o małym zasięgu;
 - przeprowadzone badania empiryczne nie posiadają jasno zarysowanych hipotez badawczych i wydaje się nie szukać specyficznych zależności czy korelacji między zmiennymi;
 - wiarygodność zgromadzonych danych i, w konsekwencji, wyników pracy, jest niska. Autorka nie ujawniła sposobu doboru próby w badaniach ankietowych ani wyboru przedsiębiorstw analizowanych w studiach przypadków. Wiadomo jedynie, że ankiety zostały przeprowadzone za pośrednictwem internetu, ale nie ma dowodów na to, że zastosowano odpowiednie losowanie warstwowe. Próba jest zbyt mała (kilkudziesięciu respondentów) aby umożliwić sformułowanie wniosków dla całej populacji;
 - kwestionariusze badań nie zawierają metryczki oraz, ze względu na słabe zdefiniowanie używanych pojęć (bardzo ogólne kategorie ryzyka, niewyjaśnione respondentom "punkty" w etapach cyklu życia innowacyjnego projektu), istnieje duże prawdopodobieństwo, że popełniono błąd pomiaru, a dokładniej błąd rozbieżności informacji;

- nie uzasadniono wyboru żadnej z metod. Nie przedstawiono spójnych wniosków wynikających z ich zastosowania. Brak odpowiedzi na pytanie, czy, w celu oceny ryzyka, należy szacować determinanty zakończenia innowacyjnego procesu sukcesem, czy też kierować się wagami przypisywanymi przez ekspertów do różnych kategorii ryzyka;
- wyniki badań nie zostały zinterpretowane w świetle wcześniej omówionej literatury. Trudno określić jakie są właściwie ustalenia pracy;
- większość z rozważanych kategorii ryzyka (np. "ryzyko związane z innowacją", "ryzyko związane z czasem", "ryzyko związane z informacją", "ryzyko związane z przestrzenią") jest na tyle ogólnych i niesprecyzowanych, że ich zastosowanie w przedsiębiorstwie do oceny skali ryzyka wydaje się niemożliwe.

W ocenie Komisji wyliczone powyżej wady części empirycznej rozprawy pani Tetiany Pliekhanovej nie pozwalają na jej nostryfikację, ponieważ praca, mimo pewnych zalet, nie spełnia wymogów sprecyzowanych w art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. W związku z powyższym Komisja postanowiła o wyrażeniu negatywnej opinii w przedmiocie uznania stopnia doktora, nadanego pani Tetianie Pliekhanovej przez Charkowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny im. Semena Kuzniecia, za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Rada przeprowadziła głosowanie tajne w sprawie uznania stopnia doktora filozofii (specjalność: ekonomia), nadanego pani Tetianie Pliekhanovej w dniu 15 marca 2021 r. przez Charkowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny im. Semena Kuzniecia, za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse. Uprawnionych do głosowania było 38 osób, głosowały 22 osoby. Za uznaniem stopnia naukowego za równoważny oddano 3 głosy, przeciw oddano 17 głosów, 2 osoby wstrzymały się od głosu. Tym samym w niniejszej sprawie Rada Naukowa Dyscypliny Ekonomia i Finanse podjęła uchwałę w sprawie odmowy uznania stopnia doktora filozofii (specjalność: ekonomia), nadanego pani Tetianie Pliekhanovej w dniu 15 marca 2021 r. przez Charkowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny im. Semena Kuzniecia, za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Od uchwały nr 168 Rady Naukowej Dyscypliny Ekonomia i Finanse z dnia 25 października 2023 r. w sprawie nostryfikacji stopnia naukowego pani Tetiany Pliekhanovej, odmawiającej uznania stopnia doktora, nadanego pani Tetianie Pliekhanovej w dniu 15 marca 2021 r. przez Charkowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny im. Semena Kuzniecia, za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse, pani Tetiana Pliekhanova wniosła środek zaskarżenia w postaci wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy przez Radę Naukową Dyscypliny Ekonomia i Finanse. We wniosku pani Tetiana Pliekhanova stwierdziła, że głównym celem pracy doktorskiej jest analiza i doskonalenie istniejących podejść metodologicznych oraz narzędzi oceny ryzyka działalności innowacyjnej w celu umożliwienia identyfikacji i analizy czynników ryzyka dla przedsiębiorstw planujących wdrożenie projektów innowacyjnych. Jak wskazała pani Tetiana Pliekhanova, celem jest dostarczenie algorytmu działań i zaleceń dotyczących jego wykorzystania, aby przedsiębiorstwo mogło wyodrębnić te grupy ryzyka, na które warto zwrócić największą uwagę i już szczegółowo badać te grupy ryzyka. Ponadto Kandydatka w odwołaniu odniosła się do niżej wymienionych kwestii.

1) Duża ilość źródeł literaturowych wynika z potrzeby dokładnego przeanalizowania podejść do definiowania kluczowych terminów, które są następnie omawiane w pracy doktorskiej. Faktycznie, w pracy zawarte jest wiele ukraińskich źródeł, co wynika z badania specyfiki warunków działalności gospodarczej oraz bazy prawnej ukraińskich przedsiębiorstw. Jednak warto zaznaczyć, że w tych źródłach, obok źródeł zagranicznych w języku oryginału, znajdują się również źródła będące tłumaczeniem prac zagranicznych.

2) Celem badania nie jest bezpośrednio budowanie i poszukiwanie związków korelacyjnych ani modelowanie procesu, dlatego też te kwestie nie zostały szczegółowo omówione w pracy. Praca skupia się na ocenie ryzyka projektów innowacyjnych, które są realizowane lub planowane do realizacji w warunkach niepewności. Na Ukrainie nie prowadzi się zbierania i oceny danych statystycznych dotyczących otwierania i zamykania przedsiębiorstw w ciągu 1, 3 i 5 lat (jak na przykład w krajach UE), a także brakuje wystarczającej ilości danych statystycznych w oficjalnych źródłach do jakościowej analizy korelacyjnej wskaźników, które mogłyby być badane w ramach ryzyka na poziomie kraju, a tym bardziej na poziomie przedsiębiorstw (co jest przedmiotem tego badania).

3) Odnosząc się do uwag dotyczących przeprowadzonych obliczeń i niemożność wykorzystania wniosków dla całej populacji - uzyskane wyniki i przeprowadzone obliczenia pokazują tylko możliwość wykorzystania proponowanego podejścia metodologicznego, ponieważ proponowane podejście metodologiczne (sekwencja działań i zestaw użytych metod) jest jednym z celów badania doktorskiego i elementem naukowej nowości. Dlatego w pracy nie omówiono szczegółów obliczeń (ze względu na ograniczenia w zakresie pracy i załączników). W trakcie badania kwestionariusze zostały wysłane na adresy e-mail około 500 przedsiębiorstw zajmujących się działalnością innowacyjną, wdrażaniem innowacyjnych projektów lub zakładaniem startupów (co zostało podane na ich oficjalnych stronach internetowych). Wszystkie kwestionariusze zostały wysłane jednym mailem, a w kwestionariuszach opisano charakterystykę metod oceny ryzyka i etapy cyklu życia projektów. Kropki na wykresie wskazują na podział etapów rozpoczęcia działalności na rynku i okresu spadku dla bardziej szczegółowego zrozumienia zakończenia projektu, co oznacza, że punkt 1 oznacza, że poprzedni etap został zakończony, ale sam etap nie kontynuował się; punkt 2 oznacza, że na tym etapie nastąpiły istotne zmiany, które zmieniły sam projekt i sposób jego dalszej realizacji, punkt 3 - oznacza, że etap kończy się, ale następny etap nie był planowany. Te pozycje na wykresie charakteryzują się relacją między wielkością sprzedaży a czasem. Kandydatka zgodziła się, że szczegółowe omówienie charakterystyki tych punktów byłoby bardziej właściwe. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę uzyskane wyniki: na etapie rozpoczęcia działalności na rynku został odrzucony tylko 1 projekt z branży informatycznej (punkt 3), a na etapie spadku 1 projekt z branży farmaceutycznej (punkt 3), 2 projekty z branży maszyn i urządzeń (punkt 3) i 9 projektów z innych branż (punkt 3); oraz na fakt, że można rozważać zakończenie projektów bez szczegółowego podziału na te 3 podetapy, można wnioskować, że wskazana niedokładność w nie dostarczeniu szczegółowej informacji o punktach cyklu życia projektu może mieć tylko niewielki wpływ na uzyskane wyniki i nie wpływa na proponowane podejście metodologiczne do oceny ryzyka działalności innowacyjnej. Jednak główny nacisk i podział etapów na podetapy dokonuje się właśnie na etapach cyklu życia procesu innowacyjnego - badania podstawowe, badania stosowane, prace konstrukcyjno-badawcze i etap wdrożenia, ponieważ to te etapy (lub ich część), które są charakterystyczne dla przedsiębiorstw prowadzących działalność innowacyjną (która jest bezpośrednio przedmiotem analizy).

4) Co do ogólnych kategorii ryzyka, które są analizowane: w zaproponowanym podejściu metodologicznym na pierwszym etapie wskazano konieczność wyboru czynników ryzyka zewnętrznego i wewnętrznego środowiska przedsiębiorstwa, które przedsiębiorstwo będzie badać. Na podstawie analizy źródeł literaturowych przedstawiono listę ogólnych kategorii ryzyka w celu zilustrowania działania proponowanego podejścia metodologicznego, ponieważ zapytania każdego przedsiębiorstwa mogą znacząco różnić się w zależności od jego rozmiaru i branży. Analiza ogólnych kategorii pozwala przedsiębiorstwu wyodrębnić najbardziej ryzykowne (zarówno pod względem wielkości strat, jak i częstotliwości występowania) czynniki, które będą dalszym przedmiotem badań. Ponadto ilość ryzyka w ankiecie miała znaczący wpływ na jej trudność. Biorąc pod uwagę jej skomplikowanie i zrozumienie, że nie wszyscy respondenci będą mieli

możliwość, czas lub chęć na jej wypełnienie, nie dokonano przyporządkowania do branży (w porównaniu z innymi ankietami). Według obliczeń minimalna liczba ekspertów z błędem wyników dla badania wynosi 5%, co stanowi 33 ekspertów, ponieważ po przeprowadzeniu weryfikacji odpowiedzi pozostało od 34 do 42 zgodnych wyników, można uznać, że liczba ekspertów była wystarczająca do uzasadnienia wniosków. To nie oznacza, że te współczynniki pozostają stałe i mogą być przeniesione na wszystkie istniejące przedsiębiorstwa. Oznacza to tylko, że uzyskane wyniki są uzasadnione i mogą być wykorzystane do obliczeń w ramach przykładu użycia proponowanego podejścia metodologicznego. Dla dokładniejszej oceny zaleca się wybór czynników ryzyka i ekspertów w odpowiedniej branży funkcjonowania przedsiębiorstwa.

5) W odniesieniu do weryfikacji wyników ankietowania pod kątem zgodności odpowiedzi ekspertów w metodologii z wykorzystaniem metody analizy hierarchii, została ona przeprowadzona w dwóch etapach. Na pierwszym etapie obliczono współczynnik zgodności dla każdej odpowiedzi respondentów, aby upewnić się, że respondent jest konsekwentny w swoich ocenach. Na drugim etapie dla każdego etapu cyklu życia projektu sprawdzono zgodność odpowiedzi respondentów (którzy przeszli pierwszy etap) za pomocą współczynnika konkordacji, aby możliwe było uogólnienie uzyskanych wyników w trakcie badania.

6) Co do braku wyraźnie określonych hipotez, to w punkcie 3.1 rozważono hipotezę możliwości abstrakcji i przeprowadzenia formalizacji tego procesu za pomocą aparatu matematycznego. W tym rozdziale szczegółowo opisano narzędzia oceny ryzyka cyklu życia projektu poprzez budowę funkcji przeżycia projektu, gdzie trwałość cyklu życia projektu innowacyjnego jest używana nie na podstawie czasowej trwałości (w latach, miesiącach, dniach itp.), ale na podstawie całkowitości poszczególnych etapów (składników cyklu życia procesu innowacyjnego), które kształtują treść procesu innowacyjnego jako kamienie milowe pojedynczych znaczących osiągnięć. Ponadto w ramach tego rozdziału na podstawie zebranych danych dla każdej badanej branży zbudowane zostały funkcje przeżycia poprzez obliczenie parametrów modelu regresji i wybór najlepszego na podstawie współczynnika korelacji. Jednakże, ponieważ obliczenia tych modeli nie były obowiązkowe (ponieważ wszystkie prawdopodobieństwa przejścia z jednego etapu na inny były obliczone), szczegółowe obliczenia nie zostały przedstawione w pracy.

7) Otrzymane wyniki badania faktycznie nie zostały porównane z osobnymi wynikami, które są przedstawione w badaniach literaturowych. Jest to spowodowane tym, że przegląd literatury jest głównie przedstawiony w teoretycznej (pierwszej) części, a w trzeciej części omawiane są propozycje autora dotyczące doskonalenia podejścia metodologicznego, narzędzi itp. Jednakże wprowadzenie naukowej-nowości uzyskanych wyników jest wymienione w wprowadzeniu, gdzie dla każdego z proponowanych punktów wskazano, w czym wyniki różnią się od tych, które wcześniej były dostępne na podstawie przeglądu literatury.

8) Co do braku dalszych zaleceń dotyczących zarządzania ryzykiem dla przedsiębiorstw. Brak zaleceń dotyczących zarządzania lub minimalizacji ryzyka wynika z wyraźnego podziału tematycznego badań między specjalnościami. Udzielanie zaleceń dotyczących dalszych (po ocenie) działań w celu minimalizacji ryzyka lub zakończenia projektu należy do dziedziny badań 073 Zarządzanie. Jak wskazała Kandydatka, wyjście poza zakres tematyczny odpowiedniej specjalności (w tym przypadku 051 Ekonomia) mogło spowodować niemożność obrony pracy w odpowiedniej specjalności.

9) W odniesieniu do szczegółów projektów, które zostały rozważone jako przykład, Kandydatka wskazała, że ta informacja jest poufna i nie miała prawa ujawniać szczegółów analizowanych projektów.

Na posiedzeniu w dniu 20 grudnia 2023 r. Rada pochyliła się nad wnioskiem pani Tetiany Pliekhanovej o ponowne rozpatrzenie sprawy przez Radę Naukową Dyscypliny Ekonomia i Finanse. Przewodniczący Komisji dr hab. Krzysztof Szczygielski, prof. ucz.

przedstawił opinię Komisji dotyczącą wniosku pani Tetiany Pliekhanovej, stwierdzając brak podstaw merytorycznych do zmiany decyzji. Niniejsze stanowisko Komisji zostało przesłane wraz z materiałami na posiedzenie w dniu 20 grudnia 2023 r. Komisja wyrażając swoją opinię, odniosła się do podniesionych przez panią Tetianę Pliekhanovą w odwołaniu kwestii.

Ad 1) Mnogość wykorzystanych źródeł nie oznacza kompletności przeglądu literatury. Autorka nie wykorzystwała wielu często cytowanych publikacji w uznanych czasopismach międzynarodowych dotyczących głównego tematu pracy, czyli technik zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwach innowacyjnych. Jako przykłady - poniższa lista jest dalece niekompletna - artykułów, których wykorzystanie pozwoliłoby udoskonalić pracę, można wymienić:

- Bowers, J., & Khorakian, A. (2014). Integrating risk management in the innovation project. *European Journal of Innovation Management*, 17(1), 25-40.

- Cagliano, A. C., Grimaldi, S., & Rafele, C. (2015). Choosing project risk management techniques. A theoretical framework. *Journal of Risk Research*, 18(2), 232-248.

- Carvalho, M. M. D., & Rabechini Junior, R. (2015). Impact of risk management on project performance: the importance of soft skills. *International Journal of Production Research*, 53(2), 321-340.

- Keizer, J. A., Vos, J. P., & Halman, J. I. (2005). Risks in new product development: devising a reference tool. *R&D Management*, 35(3), 297-309.

- Oehmen, J., Olechowski, A., Kenley, C. R., & Ben-Daya, M. (2014). Analysis of the effect of risk management practices on the performance of new product development programs. *Technovation*, 34(8), 441-453.

- Stosic, B., Mihic, M., Milutinovic, R., & Isljamovic, S. (2017). Risk identification in product innovation projects: new perspectives and lessons learned. *Technology Analysis & Strategic Management*, 29(2), 133-148.

- Raz, T., Shenhar, A. J., & Dvir, D. (2002). Risk management, project success, and technological uncertainty. *R&D Management*, 32(2), 101-109. 2

- Wang, J., Lin, W., & Huang, Y. H. (2010). A performance-oriented risk management framework for innovative R&D projects. *Technovation*, 30(11-12), 601-611.

- Verbano, C., & Venturini, K. (2011). Development paths of risk management: approaches, methods and fields of application. *Journal of Risk Research*, 14(5), 519-550.

- Zwikael, O., & Ahn, M. (2011). The effectiveness of risk management: an analysis of project risk planning across industries and countries. *Risk Analysis: An International Journal*, 31(1), 25-37.

Ad 2) W ekonomii badane są związki przyczynowo-skutkowe, ewentualnie próbuje się ustalić tzw. fakty stylizowane. Niezależnie od celu pracy doktorskiej, skoro ma ona charakter empiryczny, to powinny być w niej zostać postawione hipotezy i powinna być zostać zastosowana dobrze opisana i odpowiednio uzasadniona metodologia empiryczna. Zdaniem Komisji przedstawiona praca nie spełnia tych warunków. W opinii przedstawionej w dniu 25 października 2023 r. Komisja nie krytykowała użycia lub pominięcia konkretnych wskaźników. Natomiast, skoro dysertacja jest oparta na materiale z ankiety internetowej to należało zadbać o jakość i wiarygodność tych danych. W opinii Komisji jest to niestety poważna słabość pracy.

Ad 3) Odnosząc się do zarzutu wątpliwej reprezentatywności badanej próby Autorka podkreśla, że jednym z celów pracy było zaproponowanie „podejścia metodologicznego” oceny ryzyka w przedsiębiorstwie. Jednak nie sposób ocenić adekwatności tego podejścia, niewiele wiedząc o tym na jakiej grupie respondentów przeprowadzono badanie. Ujmując rzecz bardziej ogólnie, opracowanie nowej metody oceny ryzyka w przedsiębiorstwie musi być uzupełnione empiryczną weryfikacją jej przydatności. Należy wykazać, że nowa metoda jest lepsza od istniejących, to znaczy pozwala lepiej zidentyfikować przeszkody w udanym przeprowadzeniu procesu innowacyjnego. Jeśli wyniki pokazują - jak w odwołaniu pisze Autorka – tylko "możliwość wykorzystania

proponowanego podejścia metodologicznego", nie osiągnięto celu pracy, którym miało być udoskonalenie istniejących narzędzi ryzyka. W odniesieniu do kwestionariuszy badań, należy podkreślić ich niekompletność. Nie pojawiają się w nich wyjaśnienia, których Autorka udziela w odwołaniu, podając interpretację "punktów" w etapach cyklu życia produktu. W Aneksie K, który stanowi instrukcję wypełniania kwestionariusza dotyczącego etapu innowacji można znaleźć następujący fragment:

"9. Decline Manifests itself in a significant reduction in sales volumes. The enterprise may continue to implement the project for some time, but new projects must be developed for further growth of the enterprise. It manifests itself in the reduction of sales volumes. For some time, the company can continue to implement the project, but for further development of the company it is necessary to develop new projects for implementation.

9.1. Decline (Point 1)

9.2. Decline (Point 2)

9.3. Decline (Point 3)"

Podobnie wyglądają wskazówki dotyczące punktu 5 "Launch". Wypełniający ankiety nie byli w stanie prawidłowo zinterpretować różnic między Punktami 1, 2 i 3 i udzielić porównywalnych odpowiedzi.

Ad 4) i 5) Użycie słabo zdefiniowanych i bardzo ogólnych kategorii ryzyka prowadzi do ich odmiennych interpretacji przez respondentów. W rezultacie otrzymane w badaniu miary zgodności ekspertów są mylące, ponieważ każdy z ekspertów mógł zupełnie inaczej rozumieć bardzo pojemne kategorie ryzyka użyte w ankietach. Jeżeli wyniki mają służyć jedynie jako ilustracja podejścia metodologicznego, które polega na wyróżnieniu ryzyka zewnętrznego i wewnętrznego, to osiągnięcia przedstawione w pracy nie są wystarczające do otrzymania stopnia doktora w dyscyplinie ekonomia i finanse. Wagę wewnętrznych i zewnętrznych czynników wpływających na aktywność innowacyjną firm podkreśla się w podstawowych publikacjach dotyczących gromadzenia i wykorzystania danych z zakresu innowacji, takich jak podręcznik Oslo 2018 (rozdz. 7). Zdaniem Komisji, tylko jednoznacznie zdefiniowane kategorie ryzyka mogłyby stanowić podstawę do badania zgodności opinii ekspertów.

Ad 6) Możliwość wykorzystania metod matematycznych w badaniu nie jest hipotezą badawczą. Opis narzędzi oceny ryzyka i budowa funkcji przeżycie również nie są hipotezami badawczymi.

Ad 7) Fakt, że przegląd literatury umieszczono w rozdziale poprzedzającym rozdziały empiryczne nie zwalnia z rzetelnej interpretacji uzyskanych wyników. Dyskusję wyników należy prowadzić w odniesieniu do istniejącego stanu wiedzy. Tylko w ten sposób można wykazać, że cel pracy był uzasadniony, a jego osiągnięcie poszerza istniejący stan wiedzy.

Ad 8) Zagadnienie zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie można zaklasyfikować jako należące zarówno do dyscypliny Ekonomii i finansów, jak i Nauk o zarządzaniu i jakości. Nie jest to argument wyjaśniający niską przydatność proponowanej metody oceny ryzyka w praktyce. Celem pracy było zaproponowanie rozwiązania możliwego do wykorzystania w zarządzaniu ryzykiem. Opracowana metoda nie przeszła prawidłowej empirycznej weryfikacji, czyli nie może być zastosowana w praktyce. Cel pracy nie został osiągnięty.

Ad 9) W pracy nie pojawiają się prawie żadne informacje o omawianych projektach. Konieczność zachowania poufności nie jest wystarczającym wyjaśnieniem - w literaturze spotyka się wykorzystanie zanonimizowanych źródeł (wywiady, studia przypadku). Charakter ryzyka 4 projektów wspomnianych w Rozdziale 3 jest nieznanym, a skoro tak, to nie można wnioskować na podstawie wyników uzyskanych w tym rozdziale. Informacja, że jeden z 17 projektów "Kharkiv Heat Networks" ma wg ekspertów większe szanse powodzenia niż inny niewiele wnosi, ponieważ nie przedstawiono weryfikacji opinii ekspertów, czyli oceny trafności ich przewidywań. Komisja zwróciła również uwagę, że Kandydatka nie odniosła się do co najmniej dwóch zarzutów pod adresem pracy doktorskiej. Pierwszy z nich dotyczył niskiej jakości zebranego materiału empirycznego,

w szczególności braku możliwości charakterystyki respondentów czy kontrolowania ich cech. Drugi odnosił się do braku pogłębionego omówienia wyników ankiet.

W głosowaniu tajnym w sprawie uwzględnienia wniosku pani Tetiany Pliekhanovej dotyczącego ponownego rozpatrzenia sprawy uznania stopnia doktora za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse uprawnionych do głosowania było 38 osób, głosowały 23 osoby. Za uwzględnieniem wniosku oddano 3 głosy, przeciw oddano 20 głosów, 0 osób wstrzymało się od głosu. Tym samym Rada Naukowa Dyscypliny Ekonomia i Finanse podjęła uchwałę w sprawie utrzymania w mocy decyzji odmawiającej uznanie stopnia naukowego pani Tetiany Pliekhanovej za równoważny z polskim stopniem naukowym.

Pouczenie

Od niniejszej decyzji przysługuje wnioskodawcy, w terminie 30 dni od dnia jej doręczenia, skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, wniesiona za pośrednictwem Rady Naukowej Dyscypliny Ekonomia i Finanse.

Przewodniczący Rady Naukowej Dyscypliny Ekonomia i Finanse: *R. Kokoszczyński*